Govor članice Fiskalnega sveta Alenke Jerkič na 10. nujni seji Odbora za finance ob obravnavi predloga spremembe državnega proračuna za leto 2027 (14. 11. 2026)

Spoštovani,

Vlada si je v letu 2027 za cilj postavila zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja na 2,5 odstotka BDP. Vendar Fiskalni svet ugotavlja, da v predloženih proračunskih dokumentih ni bilo pojasnjeno, kako bo država to dosegla.

Po scenariju Ministrstva za finance bi primanjkljaj celotnih javnih financ brez dodatnih ukrepov znašal 3,4 odstotka BDP. Za doseganje vladnega cilja primanjkljaja v višini 2,5 % BDP je torej ob uporabljeni makroekonomski napovedi potrebno zagotoviti za okoli 700 milijonov evrov ukrepov. Ker način, kako bo to doseženo v proračunskih dokumentih ni predstavljen, ni bilo mogoče neodvisno preveriti, ali bodo načrtovani učinki doseženi.

To velja predvsem za projekcijo odhodkov. Predlog spremembe državnega proračuna za leto 2027 v primerjavi z letom 2026 predvideva nižje stroške dela in zmanjšanje transferjev posameznikom in gospodinjstvom. V proračunskih dokumentih je ob tem navedeno, da se bo plačna reforma nadaljevala, transferji pa usklajevali z inflacijo. Dokumenti torej ne pojasnijo, kako bodo ob teh obveznostih dosežena tako obsežna načrtovana znižanja primanjkljaja.

Precenjen je lahko tudi končni učinek omejevanja porabe. Če ukrepi zmanjšajo dohodke gospodinjstev in njihovo potrošnjo, se zmanjšajo tudi prihodki od davkov in prispevkov. Začrtana obsežna konsolidacija bi lahko negativno vplivala na gospodarsko aktivnost in tudi na zaupanje, zlasti gospodinjstev. Vladne projekcije teh učinkov ne upoštevajo. Zato ni mogoče samodejno pričakovati, da bo načrtovano znižanje izdatkov v enakem obsegu zmanjšalo primanjkljaj.

Dodatno tveganje je morebitna uveljavitev Zakona o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije. Po predstavljeni dinamični oceni Ministrstva za finance bi zakon v naslednjem letu primanjkljaj povečal še za približno 650 milijonov evrov. Pri tem bi bilo treba upoštevati tudi izpad prihodkov zaradi morebitnega omejevanja potrošnje. Ustrezni ukrepi za krepitev produktivnosti in racionalizacijo izdatkov so sicer ključni za vzdržnost javnih financ na daljši rok.

Kljub solidnim makroekonomskim razmeram javnofinančni položaj Slovenije ni ugoden. Bonitetne agencije v svojih nedavnih ocenah opozarjajo na pomen zagotavljanja stabilnega javnofinančnega položaja. V razmerah višanja stroškov financiranja obveznosti bi se morala ekonomska politika tako izogibati uvajanju tistih ukrepov, ki bi dodatno slabšali javnofinančni položaj.

Proračunski dokumenti bi morali poleg ciljev vsebovati tudi ukrepe s preverljivimi ocenami finančnih učinkov in časovnico izvedbe. Vključeni bi morali biti v verodostojen srednjeročni fiskalni okvir, ki upošteva tudi vpliv načrtovanih ukrepov na gospodarsko rast.